

Vergaderjaar 2025–2026

36 858

Wijziging van de begrotingsstaat van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) voor het jaar 2025 (Incidentele suppletoire begroting inzake bestrijding van drones)

D

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSHULP¹

Vastgesteld 4 december 2025

Het voorliggende wetsvoorstel heeft de leden van de vast commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Inleiding

De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** hebben kennisgenomen van het voorstel voor incidentele suppletoire begroting inzake bestrijding van drones. Zij hebben naar aanleiding hiervan nog een enkele vraag.

De leden van de **SP**-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel voor Incidentele Suppletoire Begroting (ISB) voortkomende uit het voornemen van de Minister om over te gaan tot de aankoop van IRIS-radars en het luchtverdedigingssysteem Skyranger in het kader van de bestrijding van drones. Zij hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de **PvdD**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Defensie over versnellen aanschaf Counter-UAS middelen (EK 36 858, C), brief van de minister van Defensie met verzoek urgente behandeling Incidentele Suppletoire Begroting (EK 36 858, B), brief van de minister van Defensie met Aanbiedingsbrief Incidentele Suppletoire Begroting over bestrijding van drones (EK 36 858, A) en de Incidentele suppletoire begroting Defensiematerieelbegrotings-

¹ Samenstelling:

Marquart Scholtz (BBB), Goossen (BBB), Van Gasteren (BBB), Karimi (GroenLinks-PvdA), Roovers (GroenLinks-PvdA), Crone (GroenLinks-PvdA), Martens (GroenLinks-PvdA), Thijssen (GroenLinks-PvdA), Petersen (VVD) (*voorzitter*), Vogels (VVD), Van Ballekom (VVD), Van Toerenburg (CDA), Prins (CDA), Aerdts (D66), Croll (D66), Van Strien (PVV), Nicolai (PvdD), Van Bijsterveld (JA21), Van Apeldoorn (SP), Huizinga-Heringa (CU) (*1° ondervoorzitter*), Dessing (FVD) (*2° ondervoorzitter*), De Vries (SGP), Hartog (Volt), Van Rooijen (50PLUS), Van der Goot (OPNL), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers)

fonds 2025 inzake bestrijding van drones (36 858). Deze leden hebben daarover een aantal vragen.

Het lid van de **Fractie-Visseren-Hamakers** heeft kennisgenomen van het voorstel voor incidentele suppletoire begroting inzake bestrijding van drones. Zij heeft naar aanleiding hiervan nog een vraag.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De regering kan altijd op de welwillendheid van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie rekenen om, waar noodzakelijk voor de nationale veiligheid, versneld besluiten te nemen. Dat vermeld hebbend, kan de regering toelichten waarom het niet mogelijk is geweest de defensiemateriaalfondsbegroting op reguliere wijze te gebruiken voor deze aankopen om zodoende te voorkomen dat een suppletoire begroting nodig is, of zelfs vooruitlopend daarop versneld aankopen nodig is? En kan de regering een reflectie geven op de vraag of deze systematiek dan nog voldoet in het huidige tijdsgewricht?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De Minister van Defensie had de Eerste Kamer verzocht de ISB met spoed te behandelen en uiterlijk 9 december 2025 de besluitvorming af te ronden omdat de voorgenomen aankoop anders vertraging zou opleveren. De contractondertekening zou, volgens de Minister, uiterlijk 11 december 2025 moeten plaatsvinden. Op 25 november 2025 heeft de commissie BDO ingestemd met deze spoedprocedure. De leden van de SP-fractie waren dan ook hogelijk verbaasd dat de Eerste Kamer op 28 november 2025 een brief² van de Minister ontving waarin hij mededeelde dat hij de afhandeling van de spoedprocedure niet had afgewacht maar reeds was overgaan tot aankoop van de radars «in het licht van de ongewenste drone-activiteiten in het weekend van 22 en 23 november.» Volgens de leden van de SP-fractie is het budgetrecht van de Eerste Kamer hiermee niet gerespecteerd. Deze leden betreuren deze gang van zaken ten zeerste. Mede in dat licht, maar ook over de bredere beleidsinzet, hebben voornoemde leden de volgende vragen met betrekking tot de ISB.

- 1) Erkent de regering dat volgens geldende procedures parlementaire instemming met de voorliggende ISB (aannee van het wetsvoorstel) nodig was om over te gaan tot ondertekening van het contract voor de aankoop van IRIS-radars zoals vermeld in de brief³ van de Minister van 21 november 2025, en zo niet, waarom vroeg de Minister dan om een spoedbehandeling van de ISB, met een verzoek tot afronding van de besluitvorming op uiterlijk 9 december, zodat in het geval een meerderheid van de Eerste Kamer voor het wetsvoorstel zou stemmen, op 11 december tot ondertekening van de contracten kon worden overgegaan?
- 2) Erkent de regering dat de Minister van Defensie de goedkeuring door de Eerste Kamer niet heeft afgewacht door het contract voor de IRIS-radars al op 27 november te tekenen, waarna de eerste radars al de volgende dag werden geleverd?
- 3) Erkent de regering dat de Minister daarmee het budgetrecht van de Eerste Kamer niet heeft gerespecteerd, en zo niet, kan de regering uitleggen hoe zijn handelen in dezen volledig in overeenstemming is met artikel 105 van de Grondwet en artikel 2.3 van de Compatibiliteitswet?

² Kamerstukken I, 2025–2026, 36 858, C.

³ Kamerstukken I, 2025–2026, 36 858, B.

- 4) Welke afweging heeft de Minister gemaakt bij het niet volgen van het door hem zelf in de brief van 21 november voorgestelde (spoed)procedure?
- 5) In hoeverre heeft de Minister zich ambtelijk laten adviseren over de wijsheid van het op deze wijze passeren van de Eerste Kamer?
- 6) Indien de Minister de versnelde aankoop van de radars, op basis van de nog niet goedgekeurde begroting, om voor hem zwaarwegende redenen wenselijk vond, heeft hij dan ook op enig moment overwogen de Eerste Kamer hierbij op enige wijze formeel bij te betrekken, in plaats van de Eerste Kamer er slechts achteraf over te informeren?
- 7) Hoeveel geld is gemoeid met aankoop van de IRIS-radars en is dat bedrag al geheel of gedeeltelijk overgemaakt aan de leverancier (Robin Radar)?
- 8) Om welk bedrag gaat het bij de aanschaf van de Skyranger, en hoeveel Skyranger-systemen worden daarmee gekocht?
- 9) Als de IRIS-radars al eerder waren aangeschaft en geïnstalleerd, welk verschil had het dan precies gemaakt bij het incident met onbekende drones in het weekend van 22 en 23 november jongstleden? Was er dan wel precieze informatie beschikbaar geweest over om wat voor soort drones het precies ging? Hadden ze dan eerder onderschept kunnen worden?
- 10) Welke concrete gevolgen heeft de herschikking van middelen die met deze ISB plaatsvindt voor de projecten waaruit middelen worden onttrokken?
- 11) In hoeverre leidt het versneld aanschaffen van systemen voor dronebestrijding tot nieuwe of structurele financiële verplichtingen in de jaren na 2025?
- 12) In hoeverre zal deze incidentele maatregel en herschikking van middelen na 2025 resulteren tot een structurele stijging van de Defensiebegroting of binnen het materieelbudget?
- 13) Kan de regering toelichten hoeveel personeel nodig is voor de inzet, bediening en onderhoud van de Skyranger, en of dit personeel daadwerkelijk beschikbaar is binnen de huidige capaciteit van Defensie?
- 14) Wat is de relatie tussen de aankopen waar deze ISB betrekking op heeft en de voorgenomen overige investeringen in additionele C-UAS capaciteit waar Staatssecretaris Tuinman de Tweede Kamer per brief⁴ van 24 november 2025 over geïnformeerd heeft en die in totaal € 1 miljard à € 2,5 miljard zullen bedragen? Klopt het dat deze aankoop gezien kan worden als een eerste stap in dit uitgebreidere investeringsprogramma?
- 15) Welk deel van deze investeringen van € 1 miljard à € 2,5 miljard zullen naar inschatting van de Minister nodig zijn enkel voor de verdediging van het nationale luchtruim en grondgebied in plaats van inzet in internationale missies of andere inzet buiten de landsgrenzen? Als het puur om inzet voor de nationale verdediging zou gaan, hoeveel lager zou het bedrag dan uitvallen?
- 16) Hoe waarschijnlijk acht de regering het dat de investeringen in additionele C-UAS capaciteit deels ook aankopen bij Israëlische defensiebedrijven zullen betreffen?
- 17) Zijn er op dit moment al contacten gelegd met Israëlische bedrijven voor mogelijke latere aankoop van C-UAS materieel?
- 18) Bij welke bedrijven heeft Defensie in 2025 tot nog toe orders geplaatst of bestellingen gedaan gerelateerd aan de bestrijding van drones? Mag de Kamer hiervan een lijst ontvangen?
- 19) Bij welke bedrijven heeft Defensie in 2025 orders geplaatst of bestellingen gedaan gerelateerd aan de inkoop of productie van

⁴ Kamerstukken II, 2025–2026, 27 830 nr. 474.

- drones of materiaal met als doel om drones te produceren of te kopen? Mag de Kamer ook hiervan een lijst ontvangen?
- 20) Bij welke bedrijven is Defensie voornemens nieuwe orders te plaatsten of bestellingen te doen gerelateerd aan drones of de bestrijding van drones?
- 21) Zijn in 2025 bestellingen gedaan door Defensie of een ander ministerie bij AIA Systems of AI Armaments? Zo ja, wanneer was dit en welke bestellingen betreft dit, zo vragen de leden van de SP-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

- 1) De leden van de PvdD-fractie vragen de regering of zij bekend is met de analyse van zestig drone-incidenten in Europa van dagblad Trouw van 28 november jl. waaruit de conclusie getrokken wordt: «veel paniek en weinig bewijs.»⁵
- 2) Deelt de regering de analyse van dit artikel in Trouw? Zo nee, waarom en in welk opzicht niet? Zo ja, hoe verhoudt zich dat met de versnelde uitgaven zoals aangekondigd?
- 3) Kan de regering aangeven waarom versneld IRIS-radarsystemen besteld en geleverd moesten worden voorafgaand aan stemming en behandeling van dit onderwerp in de Eerste Kamer? Deelt de regering de opvatting dat dit een wel zeer ongebruikelijke werkwijze is in vrede-tijd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat wil de regering doen om dergelijke premature beslissingen in de toekomst niet meer te nemen?
- 4) Kent de regering de publicaties «Defensie neemt geen extra maatregelen tegen drones, «systeem werkt goed» d.d. 07-11-2025⁶ en «Defensie investeert enkele miljarden in bestrijding van drones» d.d. 25-11-2025⁷?
- 5) Zijn beide in vraag 4 genoemde berichten juiste weergaves? Zo nee, welk bericht klopt niet en in welk opzicht klopt het dan niet? Zo ja, kan de regering gedetailleerd weergeven wat er in een tijdsbestek van achttien dagen is gebeurd dat nieuwe spoedeisende miljardeninvesteringen in dronebestrijding rechtvaardigt? Kan de regering deze leden meenemen in haar voortschrijdende inzichten die tot wezenlijk andere keuzes geleid hebben?
- 6) Verder vragen de leden van de PvdD-fractie de regering hoe zij de controlerende taak van het parlement beoordeelt in dergelijke verrijkende investeringen, wanneer het beleid zo ingrijpend aan verandering onderhevig is binnen een tijdsbestek van slechts één maand. Zijn er harde aanwijzingen die deze beleidswijziging en het passeren van de Eerste Kamer rechtvaardigen? Zo ja, welke aanwijzingen tot noodzakelijke beleidswijziging zijn er? Zo nee, is de regering bereid op deze beleidswijzigingen terug te komen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Fractie-Visseren-Hamakers

- 1) Passen de wijzigingen in de LSB binnen de huidige omvang van de defensiebegroting of wordt er extra geld uitgegeven aan defensie

⁵ Trouw, «Analyse zestig drone-incidenten in Europa: veel paniek en weinig bewijs», 28 november 2025, <https://www.trouw.nl/binnenland/analyse-zestig-drone-incidenten-in-europa-veel-paniek-en-weinig-bewijs~bbae510b/>.

⁶ Nu.nl, «Defensie neemt geen extra maatregelen tegen drones: «Systeem werkt goed'», 7 november 2025, <https://www.nu.nl/binnenland/6374910/defensie-neemt-geen-extra-maatregelen-tegen-drones-systeem-werkt-goed.html>.

⁷ Nu.nl, «Defensie investeert enkele miljarden in bestrijding van drones na incidenten», 25 november 2025, <https://www.nu.nl/economie/6377145/defensie-investeert-enkele-miljarden-in-bestrijding-van-drones-na-incidenten.html>.

door deze wijzigingen in de ISB? Het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers leest namelijk in de memorie van toelichting⁸ dat er ook wijzigingen zullen worden doorgevoerd op de ontwerpbegroting 2026. Is de wijziging in de ISB voor de defensiebegroting als geheel kostenneutraal ISB of niet?

- 2) Weet de regering of er in de ontwikkeling van, en het oefenen met, de IRIS-radars, Skyranger en de bijbehorende munitie dierproeven zijn uitgevoerd? Zo nee, is zij bereid deze informatie na vragen bij de producenten, en de Kammers hierover zo snel mogelijk te informeren? Is de regering bereid dit voor besluitvorming over de ISB in de Eerste Kamer te doen?
- 3) Waarom heeft de regering ervoor gekozen de IRIS-radars aan te schaffen voordat de Eerste Kamer zich kon uitspreken over de ISB? Dit staat lijnrecht op het budgetrecht van de Eerste Kamer.
- 4) Waarom heeft de regering de Eerste Kamer niet gevraagd of zij de ISB nog sneller dan al voorzien zou kunnen behandelen? De Kamer had op de reguliere vergaderdag op 25 november jl. het besluit kunnen nemen, of had kunnen besluiten voor een andere spoedprocedure.

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp ziet met belangstelling uit naar de nota naar aanleiding het verslag en ontvangt deze graag zo spoedig mogelijk. Bij tijdige ontvangst van de nota naar aanleiding van het verslag vóór vrijdag 5 december 2025, 17:00 uur, acht de commissie het wetsvoorstel gereed voor plenaire behandeling op 9 december 2025.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp,
Petersen

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingshulp,
Karthus

⁸ *Kamerstukken II, 2025–2026, 36 858, nr. 2.*